

Bifolium

Nieuws over handschriften en oude drukken

Redactie: p/a Vakgroep Mediaevistiek, Nieuwe Kijk in 't Jatstraat 56, 9712 SJ Groningen NL

5

APRIL 1985

TENTOONSTELLINGEN

BRAUNSCHWEIG, Braunschweigisches Landesmuseum en Herzog Anton-Ulrich Museum, 24 augustus - 24 november 1985: Stadt im Wandel; Kunst und Kultur des Bürgertums in Norddeutschland.

Een van de vele geëxposeerde voorwerpen is het vorig jaar geveilde Evangeliarium van Hendrik de Leeuw. De catalogus bestaat uit 2 delen met ca. 1000 afb. en 2 delen met artikelen.

GENT, gebouw van de Faculteit der Wetenschappen van de R.U. (K.L. Ledeganckstraat), 19 april - 19 mei 1985: een tentoonstelling van geïllustreerde bloemen- en plantenboeken uit vijf eeuwen. Catalogus met afb.

GRONINGEN, Universiteitsmuseum, 28 oktober - 10 januari 1986: Rudolphus Agricola, 1444-1485. Het leven en werk van deze vroege humanist, wiens 500ste sterfdag wordt herdacht, is ook onderwerp van een symposium, te houden van 27-30 oktober. Inl. bij dr. F. Akkerman, Klassiek Instituut RU Groningen.

KEULEN, Josef-Haubricht-Kunsthalle, 7 maart - 9 juni 1985: Ornamenta Ecclesiae, Kunst und Künstler der Romanik in Köln. Deze groots opgezette tentoonstelling is in zeven secties verdeeld: Ordo et Artes, Fabrica, Liturgica Coloniensia, Ornamenta Ecclesiarum Coloniensium, Kölner Kunst der Romanik, Antike und Byzanz, Sacrae Reliquiae. De catalogus bestaat uit drie delen, ruim 1000 pp., 500 z/w ill. en 500 kl. ill., DM 65.

NEW YORK, Pierpont Morgan Library, 26 februari - 26 mei 1985: Austrian Mediaeval Manuscripts. 29 mei - 31 juli 1985: Mediaeval Secular Manuscripts.

Kaart van Jeruzalem. Psalter, ca 1180. KB Den Haag, Hs 76 F 5. Te zien in KEULEN.

CONFÉRENTIES

Het Comité International de Paléographie zal vergaderen van 17-21 september 1985 te Londen. Inlichtingen bij prof. dr J.P.

Gumbert, vg westerse paleografie en handschriftenkunde, RU Leiden.

Les MANUSCRITS datés: réflexions et problèmes. Die datierten Handschriften: Fragen und Überlegungen. Réunion de rédacteurs et d'utilisateurs des Catalogues de manuscrits datés, Neuchâtel, 26-30 avril 1983. Speciaal nummer van de "Gazette du livre médiéval". Paris, Editions CEMI, zomer 1985. FF 140, voor abonné's Gazette FF 80.

TEXTE et image dans l'antiquité classique et au moyen âge, 13 - 15 oct. 1982. Colloque de Chantilly. Paris, Belles Lettres, 1983. ISBN 225169109X.

LITERATUUR

TENTOONSTELLINGSCATALOGI

ALCHEMIE: Catalogus tentoonstelling in 'Passage 44', Brussel, 1984. 480 blz., 750 ill., deels in kleur. BF 1500, te bestellen door overschrijving op rekening 057-6370330-16 van het Gemeentekrediet van België, Cultureel departement, Pachecolaan 44, Brussel.

The DOUCE legacy: an exhibition to commemorate the 150th anniversary of the bequest of Francis Douce (1757-1834). Oxford, Bodleian Library. 1984. 188 pp., ill.

The GOLDEN age of Anglo-Saxon Art 966-1066, ed. by Janet Backhouse, D.H. Turner & Leslie Webster. Londen, British Museum, 1984. £10. 216 pp., veel ill., in kleur en zwart-wit.

✠ Dit sijn die hon-
dert Articulen / vāder Passien ons liefs
Heerē Jelu Christi / nu op eē nyeu
ghedrukt / ende verbeteret.

Ghepient Ishertoghe Bos. e / bp
der Heeren huys / op dye Merckt
by my Jan van Turnhout.

Uit: C.J.A. VAN DEN OORD, Twee eeuwen Bosch' boekbe-
drijf, 1450-1650.

Kleine HANDSCHRIFTENAUSSTELLUNG am Rande des II. Internationalen Kolloquiums Griechische Paläographie und Kodikologie (Exponate der Staatsbibliothek Preussischer Kulturbesitz, Berlin und der Universitätsbibliothek Tübingen). Vorgestellt von Dieter Harlfinger unter Mithilfe von Ch. Brockmann. Wiesbaden, Reichert, 1983. 26 pp., 21 ill. DM 13.--. ISBN 388226 1870.

HANDSCHRIFTEN en oude drukken in facsimile van 1600 tot 1984. Catalogus (door) Elly Cockx-Indestege en Claudine Lemaire. Brussel, KB, 1984. (Cat.nr. 200). ISBN 90 6637 0130.

HANDSCHRIFTEN met miniaturen van de 9e eeuw tot het begin van de 15de eeuw. Tentoonstellingscatalogus, samengest. door Pierre Cockshaw. Brussel, KB, 1985. (Cat.nr.203). ISBN 9037 015 7.

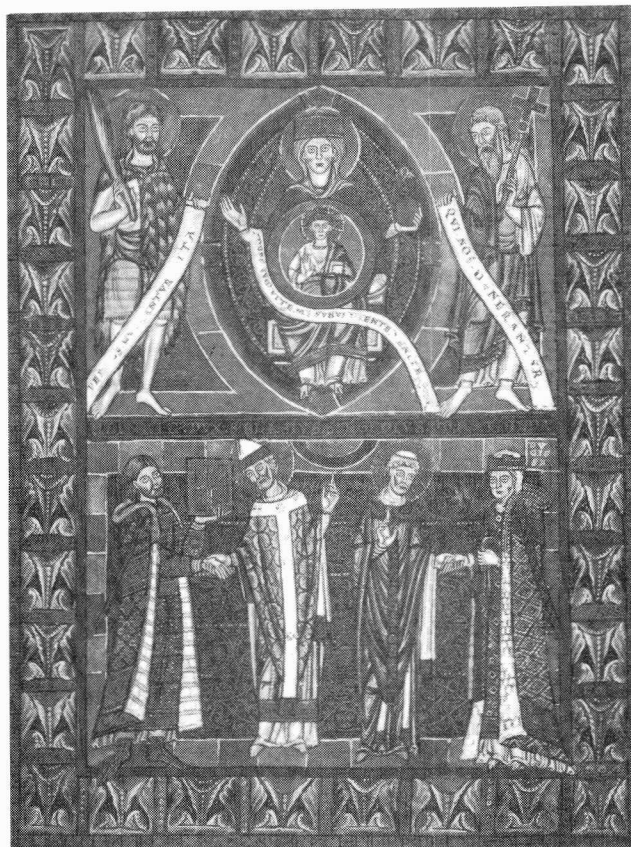
De tentoonstelling was georganiseerd bij het verschijnen van het eerste deel van de, met registers uitgebreide, herdruk van de Principaux manuscrits à peintures van Camille Gaspar en Frédéric Lyna (Brussel, KB, 1984.) 2 vols. ISBN 2 87 093 014 3.

TEXTE, Noten, Bilder: Neuerwerbungen, Restaurierung, Konservierung, 1977-1983. Ausstellung der Oesterreichischer Nationalbibliothek, Prunksaal, 8. Juni - 13. Oktober 1984. Wenen, Oesterreichische Nationalbibliothek, 1984. 407 pp., 8 pl. ÖS 18000.

C A T A L O G I

ACHTEN, Gerard. Die theologischen lateinischen Handschriften in quarto der Staatsbibliothek Preussischer Kulturbesitz, Berlin. Teil 2, Ms. theol. lat. qu. 267-378. - Wiesbaden, Harrassowitz, 1984. ISBN 3 447 02445 3.

ALEXANDER, J.J.G. & E. TEMPLE. Illuminated manuscripts in Oxford College Libraries, the University Archives and the Taylor Institution. Oxford, OUP, 1985. ISBN 0198173814. CATALOGUE général des manuscrits publics de France. Tome LXIII: Dijon, Pau, Troyes: suppléments. Paris. CNRS, 1984. 292 pp. CODICES Vossiani Latini. Descr. K.A. de Meijier. Pars IV: Indices. Comp. K.A. de Meijier en P.F.J. Obbema (Codices Manuscripti, 16). Leiden, Brill, 1984. 160 pp., 70 ill., f. 120,--. ISBN 90 04 07045 1. DATIERTE Handschriften in Bibliotheken der Bundesrepublik Deutschland, hrsg. von J. Autenrieth. - Stuttgart, Hiersemann, 1984. dl. 1. Stadt- und Universitätsbibliothek Frankfurt am Main, bearb. von Gerhardt Powitz. ISBN 3 7772 8426 2. Die DEUTSCHEN Handschriften der Bayerischen Staatsbibliothek München: Cgm 691-867, neu beschr. von K. Schneider. Wiesbaden, Harrassowitz, 1983. (Catalogus codicum manuseriptorum Bibliothecae Monacensis, tomus V, editio altera). GEIRNAERT, Noël. Inventaris van de handschriften in het Stadsarchief te Brugge. Brugge, Stadsarchief, 1984. GID, D. Catalogue des reliures françaises estampées à froid (XVe - XVIe siècles) de la Bibliothèque Mazarine. Paris, CNRS, 1984. 2 vols. 580 pp., 64 pp., 98 ill. (Documents, études et répertoires publiés par l'IRHT). FF 560.

Aanbiedingsscene. 'Evangeliarium van Hendrik de Leeuw', ca 1188. Wolfenbüttel. Te zien in BRAUNSCHWEIG.

JORDAN, Louis & Susan WOOL eds. Inventory of Western Manuscripts in the Biblioteca Ambrosiana from the Medieval Institute of the University of Notre Dame: The Frank M. Folson Microfilm Collection. Part One: A-B Superior. (Publications in Medieval Studies, vol. 22: 1). Notre Dame, Ind., University of Notre Dame Press, 1984.

SHAILOR, B.A. Catalogue of medieval and renaissance manuscripts in the Beinecke rare book and manuscript library, Yale University. Binghamton, N.Y., State University of New York, 1984. (Medieval and Renaissance texts and studies, 34). 480 pp. \$ 26.

SMITH, Thomas. Catalogue of the Manuscripts in the Cottonian Library, 1969. Ed. by Colin G.C. Tite. Woodbridge, Boydell & Brewer, 1984. 400 pp., £ 70.

STÄHLI, Marlis & Helmar HÄRTEL. Die Handschriften im Domschatz zu Hildesheim. Wiesbaden, Harrassowitz, 1984 (Mittelalterliche Handschriften in Niedersachsen, H. 7). ISBN 3 447 024712.

La STAMPA a Firenze 1471-1550. Omaggio a Roberto Ridolfi. Catalogo a cura di D.E. Rhodes. Firenze, Olschki, 1984. ISBN 88 222 32534. L 16.000.

VEKENE, Emil van der. Bemerkenswerte Einbände in der Nationalbibliothek zu Luxemburg ausgew. und beschrieben von Emil van der Vekene. Luxemburg, Nationalbibliothek Luxemburg, 1972. 142 pp., ill.

WATSON, A.G. Catalogue of dated and datable manuscripts (c. 435-1600) in Oxford libraries. Oxford, Clarendon Press, 1984. 2 vols. 176 pp., 818 ill., £ 120.

P A L E O G R A F I E E N C O D I C O L O G I E

DE HAMEL, C.F.R. Glossed Books of the Bible and The Origins of the Paris Booktrade. Woodbridge, D.S. Brewer, 1984. ISBN 0 85991 1470.

DEROLEZ, Albert. Codicologie des manuscrits en écriture humanistique sur parchemin. Turnhout, Brepols, 1985. 2 vols., BF 3250.

DROGIN, M. Anathema: Medieval scribes and the history of book courses. Totowa, N.J., Allanheld/Osmun; Montclair, N.J., A. Schramm, 1983. 137 pp., 26 ill., \$ 15.95.

HANSEN, Wilhelm. Kalenderminiaturen der Stundenbücher: Mittelalterliches Leben im Jahreslauf. München, Callwey. 1984. 324 pp., ill. ISBN 3766707086.

HARMON, James A. Codicology of the Court School of Charlemagne: Gospel Book Production, Illumination, and Emphasized Script. Frankfurt am Main etc., Peter Lang, 1984. (European University Studies. Ser. 28, History of Art, Bd. 21). ISBN 3820472835.

IMBAULT HUART, Marie-José. La médecine au Moyen-Age: à travers les manuscrits de la Bibliothèque Nationale. Paris, Editions de la Porte Verte, 1983. ISBN 2865420103.

MALLET, Jean & André THIBAUT. Les manuscrits en écriture Bénéventine de la Bibliothèque Capitulare de Bénévent. Part I: manuscrits 1-18. Paris, CNRS, 1984. ISBN 22203079X.

O'NEILL, Timothy. The Irish Hand: Scribes and Their manuscripts from the Earliest Times to the Seventeenth Century with an Exemplar of Irish Scripts. Mountrath, Dolmen Press, 1984. ISBN 0851054110.

PÄCHT, O. Buchmalerei des Mittelalters: eine Einführung. Hrsg. von Dagmar Thoss und Ulrike Jenni. München, Prestel-Verlag, 1984. 216 pp., ill. ISBN 3 7913 0668 5.

SCHRIFTSPIEGEL: Nederlandse paleografische teksten van de 13e tot de 18e eeuw. Samengesteld door P.J. Horsman, Th. J. Poelstra en J.P. Sigmond. Zutphen, Terra, 1984. f 49,50. ISBN 90 62551874.

UNTERKIRCHER, Franz. Das Rothschild - Gebetbuch: die schönsten Miniaturen eines flämischen Stundenbuches. Graz, Akad. Druck- u. Verlagsanstalt, 1984. ISBN 3201 012599.

B I B L I O T H E E K G E S C H I E D E N I S

BEC, Christian. Les livres des Florentins (1413-1608). Firenze, Olschki, 1984. (Biblioteca di lettere italiane. Studi e testi, 29). L 46000. ISBN 88 222 32429.

AMES-LEWIS, Francis. The library and manuscripts of Piero di Cosimo de Medici. New York, Garland, 1984 (Outstanding theses from the Courtauld Institute of Art). f 265. ISBN 0824059751.

DE WINTER, P. La bibliothèque de Philippe le Hardi, duc de Bourgogne (1364-1404). Parijs, CNRS, 1984. (Documents, études et répertoires publiés par l'IRHT).

V E R Z A M E L D E S T U D I E S

KER, N.R. Books, collectors and libraries: studies in the medieval heritage. Ed. by A.G. Watson. Londen, Hambledon Press, 1984. (History series, 36). 510 pp., £ 30.

De LIBRIS Compactis Miscellanea. 15 studies on the history of bookbinding (in Engels, Duits en Frans). Brussel, Bibliotheca Wittockiana, rue du Bemel 21-23, 1985. BF 4900.

MIDDELEEUWSE boeken en teksten uit Oost-Nederland. Een bundel studies uitgegeven door A.J. Geurts. Nijmegen, Alfa, 1984. (Nijmeegse codicologische cahiers, 2-3). 212 pp., ill., f 45,-.

F E E S T B U N D E L S

BEITRÄGE zur Buchkunde und Kulturgeschichte. Festgabe für F. Unterkircher zum 80. Geburtstag, hrsg. von O. Mazal. Graz, Akad. Druck-u. Verlagsanstalt, 1984 (Studien zur Bibliotheksgeschichte, 5). 356 pp., OS 75000.

CALAMES et cahiers. Mélanges de codicologie et de paléographie offerts à Monsieur Léon Gilissen; sous la direction scientifique de Jacques Lemaire et Emile van Balberghe. Gent, Story-Scientia, 1985 (Publications de Scrip-torium, 9). BF 2100, na 1 mei BF 2800.

LIBER AMICORUM Leon Voet. Red. Francine De Nave. Antwerpen, 1985. (Vereeniging der Antwerpsche Bibliophielen.) 651 pp., ill.

B O E K D R U K K U N S T

Het BLOKBOEK van Sint Servaes/Le Livre xylographique de Saint Servais, uitg. door A.M. Koldeweij en P.N.G. Pesch. (CLAVIS Kunsthistorische Monografieën, 1). Utrecht: CLAVIS Stichting Publicaties Middeleeuwse Kunst, Postbus 1521, 3500 BM Utrecht. 24 pp. facsimile in kleur, 122 pp. commentaar. f 49,50.

MAZAL, O. Paläographie und Paläotypie: zur Geschichte der Schrift im Zeitalter der Inkunabeln. Stuttgart, Hiersemann, 1984. (Bibliothek des Buchwesens, 8). 404 pp., 140 ill., DM 220.

MAZETTI, Giulio. Le prime edizioni di Lutero (1518-1546) nelle biblioteche italiane. Firenze, Olschki, 1984. (Biblioteconomia e bibliografia. Saggi e studi, vol. 18). ISBN 88 222 3252 6. L 29.000.

OORD, C.J.A. van den. Twee eeuwen Bosch' boekbedrijf, 1450-1650. (Bijdragen tot de Geschiedenis van het Zuiden van Nederland, 62). Tilburg, 1984. 494 pp. ISBN 90 70641 11 9.

PALAEOSTRA typographica. Aspects de la production du livre humaniste et religieux au XVIIe siècle. Recueil édité par J.P. Gilmont. Aubel, Libraries Gason, 1984. 208 pp. BF 1250.

V A R I A

BÜTTNER, F.O. Imitatio pietatis: Motive der christlichen Ikonographie als Modelle zur Verähnlichung. Berlin, Mann, 1983. ISBN 3 7861 1345 9.

WOLFS O.P., dr. S.P. Middeleeuwse Dominicanenkloosters in Nederland: bijdrage tot een monasticon. Assen, Van Gorcum, 1984 (van Gorcum's Historische Bibliotheek, 101). 404 pp., ill. ISBN 90 232 2035 8. f 95,-.

BIFOLIUM is een informatieblad over activiteiten rond handschriften en oude drukken. Het bevat zoveel mogelijk gegevens over tentoonstellingen, catalogi, conferenties, workshops, bijeenkomsten van codicologen en/of bibliografen. Bij beschikbare ruimte kan een kort verzoek om informatie worden opgenomen.

Bifolium verschijnt tweemaal per jaar, in april en oktober.

Een abonnement kost voorlopig acht gulden per vier nummers: na opgave van naam en adres bij de redactie ontvangt men een accept-girokaart.

Redactie: Jos.M.M. Hermans (050-118093), G.C. Huisman (050-116385), W.C.M. Wüstefeld (030-313835).

T I J D S C H R I F T E N

De vereniging Vrienden van de Leuvense Universiteitsbibliotheek maakte een introductie-nummer van haar bulletin "Ex officina". Vanaf 1985 zal het blad drie maal per jaar verschijnen. Adres: Universiteitsbibliotheek, Mgr. Ladeuzeplein 21, 3000 Leuven.

Servaes komt aan te Tongeren. 'Het blokboek van Sint Servaes', ca 1460. KB Brussel, Prentenkabinet hs. 18. 972.

I N F O R M A T I E G E V R A A G D

De vakgroep Theaterwetenschap van de RUU houdt zich onder meer bezig met middeleeuwse theatergeschiedenis. Met het oog op te verrichten onderzoek naar theatrale/ dramatische uitingsvormen in de middeleeuwse Nederlanden wordt een gegevensbestand aangelegd, waarin ook informatie m.b.t. (afbeeldingen in) handschriften wordt opgenomen.

Te denken valt bijvoorbeeld aan afbeeldingen van al of niet kerkelijke feesten, verkleedpartijen (maskers!), "toneel"-attributen, voorstellingen van de hel, duivels, enz. Een ieder die over dergelijke informatie beschikt, wordt vriendelijk uitgenodigd daarvan mededeling te doen aan:

Marjoke de Roos

Instituut voor Theaterwetenschap

Wilhelminapark, 11

3581 NC Utrecht (tel. 030 - 511021)